

УДК 336.221:636.088

Олександр Васильович ВІНОГРАД,
кандидат педагогічних наук, заступник начальника управління –
начальник відділу кінологічного та ветеринарного забезпечення
Управління кінологічного забезпечення Департаменту спеціалізованої
підготовки та кінологічного забезпечення ДФС України, м. Хмельницький

Інна Михайлівна ДВОРНІЧЕНА,
молодший науковий співробітник науково-організаційного відділу
Державного науково-дослідного інституту митної справи,
м. Хмельницький

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ КІНОЛОГІЧНИХ КОМАНД ДЕРЖАВНОЮ ФІСКАЛЬНОЮ СЛУЖБОЮ УКРАЇНИ В БОРОТЬБІ З НЕЗАКОННИМ ПЕРЕМІЩЕННЯМ ОБ'ЄКТІВ ДИКОЇ ПРИРОДИ

У статті проаналізовано міжнародний досвід виявлення контрабанди об'єктів дикої природи, які охороняються Конвенцією CITES з використанням службових собак, виділені основні способи незаконного переміщення об'єктів CITES, узагальнений передовий досвід підготовки службових собак щодо виявлення об'єктів CITES, а також досліджено перспективи застосування кінологічних команд у системі Державної фіскальної служби України в боротьбі з незаконним переміщенням об'єктів дикої природи.

Ключові слова: Конвенція CITES, зразки CITES, службові собаки.

© Виноград О. В., Дворнічена І. М.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Незаконне переміщення тварин і рослин, що знаходяться під загрозою зникнення, їх частин та дериватів – порівняно новий вид злочинів для України, що в даний час становить загрозу національній безпеці України та всьому світу.

Характерними особливостями цього виду міжнародної незаконної торгівлі є високий ступінь організації, стійка тенденція до збільшення обсягів, пристосованість до кон'юнктури ринку, пошук та вдосконалення дешевих способів та методів переміщення. За оцінками експертів, прибуток від незаконного продажу становить від 500 до 1 000 % [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опираються автори. Питання захисту об'єктів дикої флори та фауни в Україні досліджують І. Парнікоза, В. Сесін та інші вітчизняні науковці, зокрема вивченням проблем незаконної торгівлі диких тварин та рослин займається В. Борейко. Вагомими виявились і системні напрацювання з питань контрабанди об'єктів дикої природи таких зарубіжних науковців, як В. Прохорова, Є. Ліпіна, Б. Браун та ін.

Метою статті є аналіз міжнародного досвіду та дослідження можливостей застосування кінологічних команд у системі Державної фіскальної служби України в боротьбі з незаконним переміщенням об'єктів дикої природи.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах відсутності системи всебічного і достовірного обліку незаконної торгівлі дикими тваринами і рослинами та з урахуванням значної кількості невстановлених випадків завдання шкоди оцінити масштаби та характер цієї проблеми досить складно. Тим самим, незаконна торгівля дикими тваринами і рослинами служить перешкодою на шляху сталого розвитку країни й обумовлена прогалинами в законодавстві, що призводить до зростання масштабів транснаціональної злочинності. Незаконна торгівля дикими тваринами і рослинами охоплює широкий спектр флори і фауни на всіх континентах та посилює екологічні, соціальні і економічні (включаючи безпеку) наслідки, зокрема призводячи до втрат природного капіталу на національному рівні.

Аналіз міжнародної торгівлі дикими тваринами, рослинами їх частинами та дериватами доводить, що експортерами, як правило, є країни Африки, Південної Азії, Центральної і Південної Америки, Східної Європи, а країнами-імпортерами – переважно країни Східної Азії (Китай (Гонконг), Республіка Корея, Сінгапур, і Японія), Західної Азії, Північної Америки та Західної Європи.

Україна посідає досить вигідне географічне положення на шляху основних транзитних товаропотоків між Європою та Азією, що створює всі необхідні умови для контрабанди, у тому числі представників дикої природи, що знаходяться під загрозою зникнення та перебувають під захистом міжнародних природоохоронних організацій. Через кордони України здійснюється незаконне перетинання заборонених до продажу зразків дикої флори та фауни з Росії та Середньої Азії до Європи, з африканських та південноамериканських країн до Росії. Так Україна є транзитною країною переважно для соколів, ведмежої жовчі, чорної ікри, осетрових, женьшеню, мускусу кабарги, шкурок рідкісних тварин, крокодилів, мавп, папуг, орхідей, кактусів тощо [2].

Необхідно окремо зазначити, що серед представників української дикої фауни і флори є багато видів, що охороняються Конвенцією про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (далі – Конвенція CITES) [3] та безконтрольно вивозяться за межі нашої країни. Наприклад, значного поширення в Україні набула торгівля рідкісними рослинами, комахами, амфібіями, рептиліями і хижими птахами, занесеними до Червоної книги України. Зокрема, часто вивозиться цінна деревина (дуб, бук, черешня), сотні тисяч екземплярів пролісків, цикламенів Кузнецова, крокусів Гейфеля. Не менш серйозна стурбованість міжнародного співтовариства пов'язана з контролем популяції осетрових, які є привабливою мішенню для незаконного промислу та торгівлі в Україні.

Міжнародна спільнота, що давно переймається проблемою охорони дикої природи, початком розвитку правової основи вирішення даного питання означила створення Міжнародної Червоної книги (1963 рік) та прийняття Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення

(Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora, CITES) [3].

Україна стала учасницею Конвенції CITES, успадкувавши цю участь від СРСР, який приєднався до Конвенції в 1976 році шляхом її ратифікації. На території України офіційно Конвенція CITES вступила в силу 29 березня 2000 року.

Структурно Конвенція CITES складається із Преамбули, 25 статей та 3 додатків. З урахуванням основних положень Конвенції CITES необхідно зазначити, що вона визначає і контролює загальний порядок переміщення і торгівлі на міжнародному рівні не лише живих рослин і тварин, але також їх частин і дериватів (плодів, насіння, кісток, рогів, м'яса тощо) і похідних (продуктів харчування, ювелірних, технічних, декоративних, медичних та інших виробів).

У більшості країн основні законодавчі положення з питань охорони дикої природи та виконання вимог Конвенції CITES є аналогічними. Слід зазначити, що підвищення ефективності діяльності митних органів у сфері протидії незаконному переміщенню зразків CITES в Україні неможливе без урахування досвіду країн, що досягли вагомих результатів у сфері боротьби з контрабандою CITES.

У Федеративній Республіці Німеччина, Австрії, Чехії, Угорщині, Італії, Литві, Великобританії широкого розповсюдження набули випадки незаконного переміщення через митний кордон зразків CITES фізичними особами в некомерційних цілях, зокрема, незаконне перевезення туристами екзотичних рослин, тварин, предметів одягу, меблів, предметів інтер'єру, сувенірів тваринного і рослинного походження, що підпадають під дію Конвенції CITES.

У Сполучених Штатах Америки основну роботу щодо боротьби з контрабандою CITES проводять інспектори Служби охорони рибальства та диких тварин США (USFWS), що працюють у міжнародних портах та аеропортах, пунктах обробки поштових відправлень, прикордонних пунктах. Вони здійснюють перевірку імпорتنих та експортних поставок, повітряних, морських та залізничних вантажів, міжнародної пошти та кур'єрських відправлень. Інспектори зі службовими собаками проходять навчання в Національному центрі

підготовки пошукових собак при Міністерстві сільського господарства США.

Контрабанда зразків CITES передбачає досить жорстоке поводження з тваринами та рослинами. Смертність тварин під час таких нелегальних перевезень сягає близько 70 %. Міжнародний досвід свідчить, що поодинокі екземпляри частин тварин, рослин та їх дериватів перевозять: у ручній поклажі та багажі (в пакетах з їжею, банках з-під напоїв, коробках з побутовою хімією, електроприладами, у сумках з подвійним дном тощо); на тілі перевізника, у спеціально виготовлених кишнях та поясах, у натільній білизні, взутті та верхньому одязі; у спеціально виготовлених, герметично заварених ящиках, розміщених у транспортних засобах, завантажених матеріалами, що ускладнюють проведення огляду (ліс, металобрухт, товар, що переміщується насипом чи навалом); в автомобільному транспорті (у повітроводах, усередині спинок сидінь, усередині шин запасних коліс, за панеллю тощо); контейнерах, транспортних засобах, обладнаних подвійним днищем або подвійними стінками; у конструктивних порожнинах локомотивів і вагонів залізничного транспорту; підсобних і службових приміщеннях морського і річкового транспорту (туші диких тварин в охолодженому стані поміщають у суднові холодильники, маскуючи під суднові запаси; частини та деривати розміщують у трюмах). Тваринам здійснюють ін'єкції снодійного, зв'язують, склеюють, птахам підрізають крила тощо.

Для уникнення реагування службових собак на частини тварин і рослин, а також їх деривати, що мають характерний специфічний запах (сушений трепанг, лапи ведмедя, мускус кабарги), товар упаковують у целофан, у металеву фольгу, після чого розміщують у щільних паперових мішках або перемотують скотчем.

Слід зазначити, що особливі складності під час виявлення контрабанди CITES виникають у ситуаціях, коли доводиться апелювати до поняття "дериват". До дериватів відносять: плоди, насіння, коріння та кореневища бульби, стебла, пагони, цибулини й інші вегетативні частини рослин; шкурки і хутро звірів, кістки, пір'я і яйця птахів, ікла, роги, кігті, кров, мускус, жовч, різні залози, панти (молоді роги оленів,

які мають трубчасту структуру), а також сувеніри і предмети побутового призначення, виготовлені з частин тварин, медикаменти, косметичні засоби та парфумерію тваринного і рослинного походження, продукти м'яса диких тварин.

До прикладу, у додатки I і II Конвенції CITES внесені різноманітні види слонів, які, як живі істоти, переміщуються через митний кордон досить рідко, чого не можна сказати про їх деривати. Зі слонової кістки виточують більйардні кулі, виготовляють ювелірні прикраси, покриття для клавіш роялів і піаніно, фігурки та статуетки. Така практика прямо чи опосередковано загрожує нормальній життєдіяльності живих особин і суворо регулюється положеннями Конвенції CITES. Для переміщення дериватів, так само як і товарів, виготовлених з них, необхідно отримати дозвіл Адміністративного органу з питань виконання вимог Конвенції CITES [3].

Оскільки візуально визначити матеріал, з якого виготовлені товари, що переміщуються проблематично, то і визначити необхідність надання дозволу CITES щодо такої продукції не завжди можливо. Проведення митної експертизи щодо подібних товарів не завжди доцільно, оскільки здебільшого залучення експертів пов'язано зі значними витратами.

Трапляється, що переміщення зразків CITES стає можливим через недостатню обізнаність представників митних і прикордонних служб. Найчастіше це є наслідком недостатніх знань про зразки, про те, що регулюється не лише переміщення живих зразків, але і дериватів; труднощі із визначенням конкретної видової належності зразка, а також з ідентифікацією дериватів.

Іноді для приховування справжньої видової належності зразка, що перевозиться, контролюючим органам надаються справжні дозволи CITES, але на інші зразки, які ідентифікувати досить важко. Почасті деривати перевозять у вигляді певної готової продукції, наприклад, більйардні кулі (при цьому не декларується матеріал виготовлення – слонова кістка); у вигляді окремих шматків, не схожих на вихідний зразок (наприклад, ріг носорога); у складі препаратів. Завдання митних органів ускладнюється ще й тим, що Конвенцією CITES охороня-

ється велика кількість видів, і, відповідно, запам'ятати та ідентифікувати їх досить складно.

Попередження та виявлення незаконного переміщення зразків фауни і флори можливе у процесі застосування різних форм митного контролю, зокрема: шляхом ретельної перевірки документації, що пропонується до митного оформлення, що передбачає перевірку та вивчення всіх типів декларацій з метою встановлення достовірності декларування тварин, рослин, їх частин і дериватів, їх видів, кількості, розміру та віку, перевірку та вивчення пропонованих дозвільних документів (ліцензій, дозволів, сертифікатів) з метою встановлення відповідності між документами та товаром, що перевозиться; огляду та переогляду товарів і транспортних засобів; проведення попереднього збору й аналізу інформації, що включає вивчення орієнтувань та інформаційних бюлетенів, вивчення товару, що ввозиться/вивозиться, вивчення списків пасажирів, членів екіпажів суден, літаків та інших транспортних засобів; урахування психологічних факторів у поведінці осіб (характерних ознак напруги, хвилювання, стресового стану), що перетинають митний кордон; особистого огляду за наявності підстав припускати, що особа незаконно переміщує зразки фауни та флори, якісного огляду ручної поклажі, що передбачає неухильне дотримання вимог технології огляду.

Для проведення ефективного та якісного митного контролю використовують технічні засоби митного контролю та службових собак. Використання службових собак дозволяє скоротити час на проведення митного контролю, а також значно підвищує ймовірність виявлення незаконно переміщуваних зразків CITES.

Перші практичні кроки використання службових собак щодо пошуку та виявлення зразків CITES при переміщенні через кордони були зроблені в кінці 90-х – початку 2000-х років. Зокрема, у 1998 році TRAFFIC – мережа моніторингу торгівлі об'єктами дикої природи Всесвітнього фонду дикої природи та Міжнародний союз охорони природи підготувала звіт “Можливості використання собак для пошуку контрабанди об'єктів дикої природи”, який містив інформацію щодо існуючих програм використання службових собак для пошуку зразків дикої природи та відповідні рекомендації.

Важливим результатом усвідомлення світовою спільнотою ролі службових собак у виявленні зразків CITES стало зазначення в резолюції Конференції Сторін CITES 11.3 про дотримання та правозастосування, прийнятій на XV засіданні, такого “використання службових собак, поруч з іншими засобами, підвищить імовірність виявлення та вилучення; пошукові собаки можуть виявляти предмети, які можуть бути не виявлені іншими засобами; команда кінологів досить ефективна під час обшуку людей, вантажів та багажу в умовах обмеженого часу” [4].

Ще одним вагомим міжнародним заходом у 2010 році стало втілення фондом природи (WWF) проекту “Боротьба з незаконною торгівлею об’єктами дикої природи шляхом вдосконалення існуючих програм підготовки собак та підтримки створення аналогічних програм в ЄС”.

У 2012 році, у Будапешті відбулась конференція з питань тренування та використання службових собак щодо пошуку та виявлення зразків дикої природи, у якій взяли участь 49 учасників з 21 країни, у тому числі представники ВМО, CITES та Інтерполу, та Міжнародний семінар у Пекіні з цього ж напрямку.

Ключову роль у підтримці України щодо протидії екологічним правопорушенням на кордоні здійснює Координатор проектів ОБСЄ в Україні. Зокрема, це організація міжнародної співпраці, інформаційна підтримка на кордоні, підвищення фахового рівня працівників у сфері боротьби з екологічними злочинами на кордоні, такими як контрабанда небезпечних матеріалів чи рідкісних живих істот тощо [5].

Оскільки незаконна торгівля зразками CITES охоплює сотні видів, які перевозяться всіма можливими способами та видами транспорту, важливо визначити пріоритетні напрями переміщення і зосередити на них основні ресурси. Аналіз тенденцій на національному рівні повинен визначити зразки CITES, які найчастіше ввозяться/вивозяться з країни, транзитні напрями та основні способи контрабанди. Міжнародний досвід вказує на необхідність проведення аналізу системи ризиків з урахуванням міжнародної та місцевої інформації, інформації органів CITES, інформації про нові тенденції торгівлі тощо. Моніторинг результатів роботи службових собак щодо пошуку та виявлення

зразків CITES у різних країнах світу доводить, що найчастіше службові собаки виявляють: слонову кістку, роги носорогів, корали, живих рептилій, продукти традиційної східної медицини, цибулини рослин, панцири морських черепах, хутро, ікру тощо.

Аналіз міжнародного досвіду та існуючих програм у сфері підготовки службових собак щодо пошуку та виявлення зразків CITES дає можливість виокремити ключові особливості підготовки службових собак щодо пошуку та виявлення зразків CITES.

У першу чергу варто зазначити, що загалом методи підготовки службових собак щодо пошуку та виявлення зразків CITES схожі з тими, за допомогою яких готують службових собак з інших напрямів, зокрема, для пошуку наркотичних засобів, психотропних речовин, зброї, боєприпасів, тютюнових виробів, грошових знаків тощо.

Різні підходи у дресируванні, в основі яких лежить підкріплення поведінкових реакцій собаки, у кінцевому результаті приводять до схожих результатів під час тренування собак. У більшості країн, що проводять підготовку собак до пошуку та виявлення зразків CITES, дресирування та тренування проводять за допомогою клікера. Клікер-дресирування – вид дресирування з умовним позитивним підкріпленням, що реалізується за допомогою звукового сигналу – клацання. Клікер – спеціальний брелок із кнопкою, що клацає у випадку, коли собаці потрібно дати зрозуміти, що він виконав саме те, що вимагав від нього дресирувальник.

Слід зазначити, що досить важливим є вибір дресирувальником методу позначення (активного чи пасивного) місця знайденого об'єкта пошуку. Цей вибір має ґрунтуватись на дотриманні правил безпеки життя і здоров'я кінолога та собаки, оскільки зразками CITES можуть виявитись небезпечні рослини та тварини. Тому під час роботи службових собак рекомендується наявність відповідно оснащеної медичної аптечки з обов'язковим вмістом лікарських засобів, антидотів та необхідних засобів для надання першої медичної допомоги.

Міжнародна практика свідчить, що повноцінний процес підготовки службових собак щодо пошуку зразків CITES та подальша

ефективна діяльність у цьому напрямі неможлива без співпраці із зоопарками, центрами реабілітації та розведення диких тварин, ботанічними садами тощо. Така співпраця надасть можливість забезпечення зразками CITES, належне розміщення та утримання вилучених диких тварин та рослин у закладах відповідного профілю.

Під час підготовки службових собак з будь-якого напрямку пошуку ключова роль відводиться місцю проведення та навчально-матеріальному забезпеченню. Місця підготовки та тренування мають бути максимально наближені до реальних умов діяльності, ураховувати умови подальшої службової діяльності (наприклад, контакт з пасажирями, збереження багажу тощо). Зразки CITES повинні зберігатись окремо один від одного з метою уникнення перехресного забруднення, у чистих ємностях. Вони потребують також обережного поводження як, до прикладу, і зразки наркотичних засобів.

При дотриманні всіх вищеперерахованих умов зразки CITES можуть використовуватись для навчальних цілей протягом 1-го року. Ключовими моментами, на які необхідно зважати під час проведення навчання службових собак, є запах контейнера і, у випадку використання, запах матеріалу, до якого "прикріплений" шуканий запах (носій запаху). Обидва мають бути досить слабкими й ідентичними для того, щоб шуканий запах міг легко розпізнаватись собакою. Часто дресирування розпочинають з висококонцентрованих запахів, наприклад, пір'я птахів, частин хутра, м'яса диких тварин, а менш концентровані (запах слонової кістки) додають пізніше. Під час підготовки службових собак на менш концентрованих запахах, таких як слонова кістка, рекомендується її подрібнити та зберігати порошок у ємностях. Важливо привчати собаку до широкого спектра шуканих запахів, оскільки вони схильні до узагальнення запахів і це може призвести до помилкових результатів. Якщо собака навчається з використанням загального запаху (куряче пір'я), то згодом має пройти перевірку на цільових об'єктах (пір'я папуг, які знаходяться під загрозою зникнення). Також потребує врахування і той факт, що деякі зразки CITES, їх деривати можуть піддаватись хімічній обробці, що може призвести до хибного спрацювання.

Державна фіскальна служба України (далі – ДФС України), відповідно до покладених на неї завдань, запобігає та протидіє контрабанді та порушенню митних правил на митній території України [6].

Відповідно до чинного законодавства України представники дикої флори і фауни, що знаходяться під загрозою знищення та охороняються Конвенцією CITES, незаконно переміщуються через митний кордон України, є безпосередніми предметами митних правопорушень, за незаконне переміщення яких передбачена адміністративна відповідальність.

З урахуванням тенденції до збільшення кількості випадків митних правопорушень, безпосередніми предметами яких є зразки CITES, вивчаються можливі напрями удосконалення кінологічного забезпечення щодо пошуку та виявлення зразків CITES в Україні. Зокрема, міжнародна співпраця (проведення спільних комунікативних заходів, обмін досвідом, організація стажувань, підвищення кваліфікації).

Ще одним важливим кроком щодо подальшої практичної реалізації положень CITES в Україні стала розробка спеціалістами Департаменту спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення Міндоходів України методики привчання службових собак до пошуку зразків CITES, яка послідовно висвітлює базові положення дресирування службових собак щодо пошуку зразків CITES [7].

Висновки дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Ураховуючи рекомендації світової спільноти з питань боротьби з контрабандою CITES, досвід країн, що провадять ефективну політику у цьому напрямі, можна зробити висновки, що для подальшої практичної реалізації Конвенції CITES в Україні необхідно: гармонізувати національне законодавство відповідно до вимог Конвенції CITES, зокрема вдосконалити механізм взаємодії представників центрального органу виконавчої влади, що формує і забезпечує реалізацію державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, та представників митниць ДФС України; посилити контроль за виконанням вимог CITES; налагодити скоординовану, системну співпрацю між контролюючими органами з питань виконання положень Конвенції CITES в Україні; підвищити загальний

рівень професійних знань посадових осіб органів ДФС України та інших органів виконавчої влади шляхом проведення різноманітних наукових заходів, у тому числі із залученням представників Секретаріату Конвенції CITES; здійснювати інформативне консультування посадових осіб ДФС України шляхом створення спеціалізованих кольорових посібників і poradників з урахуванням вітчизняної специфіки, що міститимуть опис зразків CITES, їх назву латинською та українською мовами та основні способи незаконного переміщення через митний кордон; підвищувати поінформованість ЗМІ, органів влади та населення про проблему незаконної торгівлі зразками CITES в Україні; здійснювати взаємодію та обмін інформацією щодо питань боротьби з незаконним обігом зразків CITES між митними адміністраціями держав-сусідів; збільшувати потенціал відділів кінологічного забезпечення митниць ДФС України.

Забезпечення ефективної та оперативної діяльності кінологічних команд у даному напрямі потребує забезпечення безперервного процесу підготовки та тренування кінологічних команд за зазначеним напрямом; укомплектування кінологічних підрозділів спеціалізованим тренувальним знаряддям, а саме зразками CITES, носіями запаху, притаманного зразкам CITES тощо.

Список використаної літератури

1. Шестакова А. С. Таможенное регулирование и борьба с контрабандой в международном обороте объектов СИТЕС [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://aleksejev.ru/materials/1284/25985/?p=41>
2. Борейко В. Контрабанда диких животных, растений и их дериватов в Украине [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ecoethics.ru/wp-content/uploads/2012/06/kontrabanda0.pdf>
3. Про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що знаходяться під загрозою зникнення [Електронний ресурс] : Конвенція [прийнята 03.03.1973]. – Режим доступу : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/cites.shtml
4. Поисковые собаки для обнаружения объектов живой природы : учебное пособие для подготовки собак по обнаружению объектов живой

природы – предметов торговли / координатор проекта: Биргит Браун. – WWF-Германия, 2013. – 14 с.

5. Координатор проектів ОБСЄ в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.osce.org/uk/ukraine>

6. Митний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/page>

7. Методика привчання службових собак до пошуку зразків СІТЕС / Укл. // О. В. Дворнічен. – Хмельницький, 2014. – 53 с.

Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент Пунда О. О.

Стаття надійшла до редакції 26.05.2015.

Виноград А. В., Дворниченa И. М. Перспективы применения кинологических команд Государственной фискальной службой Украины в борьбе с незаконным перемещением объектов дикой природы

В статье проанализирован международный опыт выявления контрабанды объектов дикой природы, которые охраняются Конвенцией CITES с использованием служебных собак, выделены основные способы незаконного перемещения объектов CITES, обобщён мировой опыт подготовки служебных собак по выявлению объектов CITES, а также исследованы перспективы применения кинологических команд в системе Государственной фискальной службы Украины в борьбе с незаконным перемещением объектов дикой природы.

Ключевые слова: Конвенция CITES, объекты CITES, служебные собаки.

Vinograd O. V., Dvornichena I. M. Perspectives of using of canine teams of the State Fiscal Service of Ukraine in fighting against illicit wildlife trafficking

The Main provisions of the CITES Convention, key flows of wildlife trafficking products and their derivatives are described in the article. The Global experience of detection of wildlife trafficking products and their derivatives, which are inscribed under CITES, with the help of sniffer dogs is analysed.

The core ways of illegal trafficking of CITES objects are considered and problematic issues related to trafficking derivatives of endangered wild animals and plants are noted. A brief excursus into the history of using of sniffer dogs for the search for and identify CITES specimens was made. The advanced experience and existing programs in the area of sniffer dogs training for identifying CITES objects are analysed and its similarity to the programmes and methods through which sniffer dogs are trained in other areas, including training for the search for narcotic drugs, psychotropic substances, weapons, ammunition, tobacco products, currency, etc.

The perspectives of using of canine teams in the system of the State Fiscal Service of Ukraine in fighting against illicit wildlife trafficking are investigated. The main features and conditions of canine teams training for the search for CITES objects are defined.

Based on the research carried out it was determined that for further practical implementation of CITES Convention in Ukraine it is essential to harmonize national legislation in accordance with the requirements of the CITES Convention; to enhance control over fulfillment of the CITES requirements; to establish coordinated and systematic cooperation between supervisory authorities on implementation of the CITES Convention in Ukraine; to increase the overall level of professional knowledge of officials of the State Fiscal Service of Ukraine and other executive authorities through various scientific events, including those with engagement of representatives of the CITES Secretariat; to provide officials of the State Fiscal Service of Ukraine with consulting through the creation of specialized colored manuals and guides regarding domestic specificities, which will contain the description given to CITES specimens, their names in Latin and Ukrainian and basic ways of illegal movement across the customs border; to raise awareness among media, authorities and public about the issues of illegal trade in specimens CITES in Ukraine; to cooperate and exchange of information on the fight against illicit trafficking of CITES specimens between neighbouring customs administrations; to increase the potential for canine services of customs offices of the State Fiscal Service of Ukraine.

Keywords: *CITES Convention, CITES specimens, sniffer dogs.*